

Arjan Brouwer

Het is goed als accountants van zich laten horen, als controlewerkzaamheden worden gevraagd waarvan de kosten niet in verhouding staan tot de extra zekerheid die ze opleveren, meent Arjan Brouwer.

DISCUSSIE | Column | 02 februari 2021

Wat mag het kosten?

Het is nooit leuk om iets vervelends te lezen over het beroep dat je met zoveel trots beoefent. Dat zal medio januari ook hebben gegolden voor veel accountants, toen het FD kopte dat accountants een flinke hap nemen uit de coronasteun voor ondernemers en ze door één van de geïnterviewden in het stuk werden uitgemaakt voor gieren die het laatste stukje vlees weg komen halen. In het artikel kwamen voorbeelden naar voren van ondernemingen die rond de 10 procent van de NOW-subsidie kwijt zijn aan een derdenverklaring of accountantscontrole.

De NBA reageerde netjes en politiek correct via een ingezonden brief in het FD en een paginagrote advertentie. Het gaat om veel publiek geld, controle daarop is van belang, de minister en maatschappij mogen daarbij rekenen op accountants en we doen ons uiterste best om de extra kosten zo veel mogelijk te beperken, zo luidde ongeveer de reactie. Met een verzoek om uitstel van de deadlines aan de minister benadrukte de NBA daarnaast dat de NOW-controles echt veel extra werk kosten. De reactie van de NBA leverde volgens Accountant.nl positieve feedback op vanuit haar achterban en gaf aanleiding voor een nieuw FD-artikel, waarin de sector de gelegenheid kreeg om inhoudelijk te reageren op het eerdere artikel. Pluspunten voor de pr-afdeling van de NBA dus.

Het ministerie van SZW gaf vervolgens aan geen aanleiding te zien tot aanpassing van het protocol en de NBA reageerde dat dat een politieke keuze is. Discussie gesloten? Wellicht, maar dat zou wel jammer zijn. Dit gaat namelijk om een thema dat veel breder van belang is. Het gaat over de vraag hoeveel zekerheid de maatschappij wenst en wat dat vervolgens mag kosten. Dat geldt voor de besteding van overheidsgeld zoals de NOW-subsidie, maar is net zo goed van belang als we het hebben over de betrouwbaarheid van financiële en niet-financiële informatie die ondernemingen of de overheid verstrekken aan stakeholders.

De Algemene Rekenkamer becijferde dat met de NOW-regeling ongeveer twintig miljard euro gemoeid zal zijn. In een brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer stelt diezelfde Algemene Rekenkamer dat het belangrijk is om misbruik en oneigenlijk gebruik van deze regeling te voorkomen en dat de rechtmatigheid van de besteding van deze gelden achteraf moet worden vastgesteld. De minister heeft dit ook onderkend en geconcludeerd dat het ministerie of gerelateerde overheidsinstanties niet in staat zijn om die controle zelf uit te voeren om dit te waarborgen. Daarom is besloten om vanaf een bepaald subsidiebedrag de onderneming te verplichten om de afrekening te laten toetsen door een accountant. In een speciaal opgesteld protocol worden controlewerkzaamheden voorgeschreven die op sommige aspecten verregaand en kostbaar zijn. Bij bepaalde organisaties kan daardoor de accountantsrekening hoog oplopen in vergelijking met het subsidiebedrag.

Hoe diepgaand de controle moet zijn is niet aan de accountants, maar zou de uitkomst moeten zijn van een robuuste discussie tussen de verschillende stakeholders. Natuurlijk de subsidieverstrekker, maar ook de door COVID-19

getroffen ondernemingen en onze volksvertegenwoordigers. Is het acceptabel dat bijvoorbeeld gemiddeld 1 of 2 procent, een percentage dat in mijn ervaring dicht bij het gemiddelde komt dan de in het artikel genoemde percentages, van de totale subsidie wordt besteed aan de controle ervan? Zijn uitschieters van 10 procent in specifieke gevallen aanvaardbaar? Of wil men meer of juist minder diepgaande controles en daarbij behorende kosten? Wat is de meerwaarde van bepaalde extra controlewerkzaamheden en wegen de kosten daar tegenop?

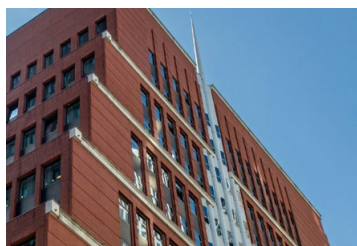
Laat ik een voorbeeld geven. Stel dat een onderneming op grond van artikel 6a van NOW 1 zelfstandig NOW-subsidie aanvraagt en de rest van de groep waar ze onderdeel van is dat niet doet, omdat de groepsomzetzijning minder is dan 20 procent. Volgens het accountantsprotocol moet de accountant in dat geval controleren dat die groepsomzetzijning echt minder is dan 20 procent. Afhankelijk van de omvang van de groep en de complexiteit van de groepsstructuur kunnen dat omvangrijke en dure controles zijn. Zo omvangrijk en duur dat het de subsidie van die ene onderneming die subsidie heeft aangevraagd te boven gaat. Is dat de bedoeling? Hoe groot is het risico dat de rest van de groep een omzetzijning van meer dan 20 procent heeft, als de andere entiteiten geen subsidie hebben aangevraagd? Hoe groot is het risico op misbruik in die situatie? In mijn optiek is dat risico vrij klein, ze zouden in dat geval immers subsidiegeld laten liggen. Maar toch is in het protocol expliciet aangegeven dat de accountant dat wel moet controleren. Onduidelijk is welke kosten-batenafweging hier is gemaakt. Als hij al is gemaakt.

Het is goed dat de NBA en anderen uit de sector hebben gereageerd op de berichtgeving. Accountants moeten zich er natuurlijk niet gemakkelijk vanaf maken, als de maatschappij een hoge(re) mate van zekerheid en reductie van risico's wil. Maar het is goed als accountants erop wijzen als er controlewerkzaamheden worden gevraagd waarvan de kosten niet in verhouding staan tot de extra zekerheid die ze opleveren. Het zou daarom ook jammer zijn als de andere partijen die deze keuzes hebben gemaakt, of er door worden geraakt, de discussie niet verder brengen. En als ik erover nadenk, dan vraag ik me af of deze discussie bijvoorbeeld wel goed wordt gevoerd als het gaat om de jaarrekeningcontrole. Jarenlang al wordt er gedrukt op diepgaandere controles. Natuurlijk gaan er dingen mis en als je een dossier binnenstebuiten keert, kun je ongetwijfeld meestal iets vinden dat beter had gekund. Maar diepgaandere controles leiden ook tot hogere controlekosten, ondernemingen die geen accountant meer kunnen vinden die de controle kan of wil uitvoeren en een toenemende werkdruk. Dat kunnen de gewenste gevolgen zijn van bewust gemaakte keuzes, maar ik betwijfel of dat altijd het geval is.

Als dat in het kader van de NOW wel het geval zou zijn, dan zou dat wel curieus zijn. Het ministerie van SZW als de belangrijkste veroorzaker van werkdruk onder accountants. Het zijn bijzondere tijden. Hopelijk kunnen we er snel op terugkijken en er goede lessen uit trekken.

Arjan Brouwer is partner bij PwC en hoogleraar externe verslaggeving aan de VU Amsterdam. Hij maakte deel uit van de werkgroep Toekomst Accountantsberoep (2014).

GERELATEERD

NIEUWS | 09 april 2021

SZW kijkt naar aanpassing NOW-toetsingen, na signaal NBA

[Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid \(SZW\) denkt na over aanpassing van de toetsingen van de NOW-verantwoording door accountants. Het ministerie... →](#)

NIEUWS | 09 april 2021

Bedrijven kregen 17,6 miljard steun voor lonen en vaste lasten

[Bedrijven hebben vorig jaar in totaal 17,6 miljard euro aan coronasteun ontvangen ter compensatie van loonkosten en vaste lasten. Dat meldt het Centraal Bureau voor... →](#)

NOW | 01 april 2021

NOW: leerpunten voor overheid en accountants

Drie onderzoekers van ESAA voerden gesprekken met NOW-experts van accountantsorganisaties. Doel: leerpunten onderkennen, die kunnen bijdragen aan toekomstige steunoperaties. →

NIEUWS | 23 maart 2021

'Veel bezwaren tegen NOW-besluiten afgewezen'

Vijf procent van de ondernemers die NOW-steun moeten terugbetalen maakt daar bezwaar tegen en ongeveer een vijfde daarvan wordt toegekend. Veelvoorkomende problemen... →

NIEUWS | 22 maart 2021

Ondernemers kunnen terugbetaling NOW online zelf regelen

Ondernemers die eerder ontvangen loonsubsidie via de NOW-regeling deels of geheel moeten terugbetalen kunnen dat nu ook via de website van het UWV regelen. Voor... →
